

Anton Karo:

Naša rast v Kristusa

(Osnovne misli pobožične dobe)

»V občestvo združeni praznujemo presveti dan, ko se je prikazal tvoj Edinorojeni, enako večni s teboj v tvoji slavi, z vidnim telesom v resnični človeški podobi.« Tako molimo na praznik Razglašanja Gospodovega v mašnem kanonu. Epiphania se imenuje ta praznik v jeziku sv. cerkve. Epiphania — razodetje, javljenje, prikazanje ne pomeni katerikoli način prikazanja, kakor n. pr. govorimo o prikazanju Device Marije v Lurdu. Epiphania pomeni v jeziku starega sveta — vladarjev obisk.

Ako je obiskal rimski cesar svoje province, se je razvil ta prihod v sijajno slavje. Ceste so zablestele v čarobni razsvetljavi, množica je valovala k slavnostnim igram, cesar pa je obdaroval mesta, ki jih je počastil s svojim obiskom, z znamenji svoje naklonjenosti in milosti. Za najodličnejšo milost so imeli podelitev rimskega državljanstva. — Značilno je za samozavest sv. cerkve v prvih stoletjih, ko si še ni pridobila nikake javne moči, da je vendar izoblikovala Kristusov prihod kot obisk vladarja. Kristus, Kralj večnega kraljestva, počasti ta svet s svojim prihodom in mu podari čast božjega posinovljenja in pravico do dediščine v nebeškem kraljestvu.

Kako veličastno se začne sv. maša na ta nekdanji praznik rojstva Kristusa Kralja: »Glejte, Gospod nebeških čet prihaja; v svoji roki nosi kraljevsko čast in oblast in vladarstvo.« Predglasje pa pove namen Kristusovega prihoda: »Zakaj tvoj Edinorojeni se je

Luč v razsvetljenje poganov
in slavo Izraela, tvojega
ljudstva.

prikazal v telesu naše umrljivosti in nas tako preustvaril v novi luči svoje neumrljivosti.«

Ta veliki dar prerodenja in preustvarjenja v posvečujoči milosti smo prejeli pri sv. krstu. Zato se je primerno na ta praznik nekdaž delil slovesni krst. Saj ta zakrament ne očisti le od grehov, marveč daje tudi delež na »kraljevem duhovstvu«. Od Kristusa Kralja prehaja čast in sijaj tudi na njegove kraljevske ude — kristjane. Kakor je bilo pri prvem prihodu na svet kraljevsko veličastvo pri Kristusu še skrito, tako je tudi pri kristjanu ob sv. krstu. Toda, ako dobro pripravljeni s cerkvijo obhajamo njene velike praznike, se vedno bolj pripravljamo v nas ono veliko razodetje kraljevskega veličastva ob drugem Gospodovem prihodu, ko bomo obhajali največjega praznika bogojavljaja. Božja lepota bo odsevala iz vseh poveljanih udov Kristusovega skrivnostnega telesa.

Da milost božja obrodi v nas

Kakor rdeča nit prepleta vso liturgijo krstni motiv: ker smo po sv. krstu postali Kristusovi, moramo tudi rasti do polne mere Kristusove starosti. Le ako bomo ob Kristusovem prihodu ob smrti njemu podobni, bomo uživali njegovo blaženost v Bogu. Milost ni le dar, kakor prejmejo otroci za božič darove, marveč je obenem naloga, da živimo dostojno svojemu visokemu poklicu kot božji posinovljenci. Najlepše to izrazi berilo za polnočnico in v božični osmini: »Preljubi! Razodela se je milost božja, ki prinaša zveličanje vsem ljudem; uči nas, da se odpovejmo brezbožnosti in posvetnim željam in na tem svetu trezno in pravično in pobožno živimo, pričakujoč veličastnega prihoda velikega Boga.«

Navodila za to rast v Kristusa nam daje poučni del sv. maše, zlasti evangelij; moč pa daritveni, zlasti sv. obhajilo. Ako se dobro udeležujemo božje službe, bo tudi o nas veljalo, kar čujemo v evangeliju za božično osmino o Kristusu: »Dete pa je rastlo in se krepilo, vedno bolj polno modrosti, in milost je ostala v njem.«

Za rast v Kristusa je potrebno dvojje: božja milost in lastno delo. To nam jasno pove evangelij za praznik Gospodovega obrezovanja. Dva momenta sta tu važna: podelitev imena in obrezovanje samo. Ime Jezus spričuje jasno, da je Kristus edini Odrašenik in Zveličar sveta, saj »v nikomer drugem ni zveličanja; zakaj nobeno drugo ime pod nehom ni dano, da bi se mi mogli v njem zveličati«. Obrezovanje pa je znamenje zatajevanja, slečenja človeških grešnih nagnjenj in strasti. Vzorno mesto za to razlago obrezovanja najdemo pri sv. Pavlu (Kol 2, 11): »V njem (Kristusu) ste bili tudi obrezani z obrezo, ki je ne izvrše roke, tako, da ste slekli meseno telo, z obrezo Kristusovo, ko ste bili z njim v krstu pokopani.« To mesto kaže, kako sv. krst v polnem pomenu izvrši to, kar obrezovanje stare zaveze le nakaže.

(Dalje.)

Evharistično bogoslužje v stari cerkvi

PETA KATEHEZA SV. CIRILA JERUZALEMSKEGA O SV. SKRIVNOSTIH

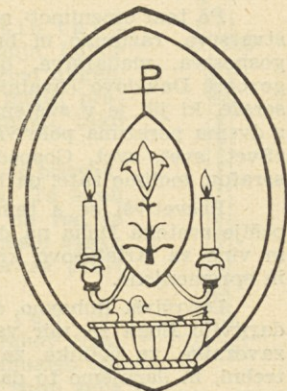
Berilo iz katoliškega lista¹ Petrovega: »Odložite torej vsako hudobijo in vso zvižčnost in hinavščino in nevoščljivost in vse opravljanje« (1 Petr 2, 1). In naslednje vrste.

Po božjem usmiljenju ste na prejšnjih sestankih² dovolj slišali o krstu, maziljenju³ in prejemanju Kristusovega telesa in krvi. Zdaj pa je treba stopiti k naslednjemu in venčati vašo koristno duhovno stavbo.

Videli ste, kako je diakon mašniku in božjim duhovnikom okoli oltarja dal vodó za umivanje rok. Seveda je ni dal zaradi telesne nesnage. Nikakor ne. Saj nismo z umazanim telesom šli v cerkev. Umivanje rok marveč znači, da moramo biti čisti vseh grehov in prestopkov. Ker namreč roke pomenijo dejanje, jasno nakazujemo čistost in neoporečnost, ko jih umivamo. Mar nisi slišal, kako blaženi David o tem skrivnostno govori, rekoč: »Umijem si v nedolžnosti roke in bom pri tvojem oltarju, Gospod? Umivanje rok pomeni torej prostost greha.⁴

Nato diakon zakliče: »Sprejmite drug drugega in poljubimo se med seboj!« Ne misli, da je to poljub, kakršen je v navadi zunaj med prijatelji. Veže srca med seboj in jim navdaja, da pozabijo vse krivice. Poljub torej pomeni, da se srca spravijo med seboj in odpuste žalitve.⁵ Zato je Kristus rekel: »Če prineseš svoj dar k oltarju in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj zoper tebe, pusti svoj dar tam pred oltarjem in pojdi poprej in se spravi s svojim bratom in potem pridi in daruj svoj dar.«⁶ Poljub je torej sprava in zato svet, kakor je sv. Pavel nekje zaklical, rekoč: »Pozdravite se med seboj s svetim poljubom«⁷ in Peter: »Pozdravite se med seboj s poljubom ljubezni.«⁸

Nato zakliče mašnik: »Kvišku srca!« Zares, v tej strašni uri⁹ je

In darovali so Zanj
Gospodu dvoje grlic ali
dva golobčka.

¹ List sv. Jakoba, lista sv. Petra, list sv. Juda in 1. list sv. Janeza se imenujejo katoliški, t. j. vesoljni, ker niso naslovljeni na posamezne občine ali osebe, marveč so ali namenjeni občinam več pokrajin (n. pr. 1. list sv. Petra kristjanom v pokrajinah Pontu, Galaciji, Kapadociji, Aziji in Bitiniji) ali pokristjanjenim Judom po svetu (list sv. Jakoba) ali kristjanom sploh (2. list sv. Petra, Judov list in 1. list sv. Janeza). Pa tudi 2. in 3. list sv. Janeza se navadno prištevata »katoliškim«, dasi je eden naslovljen na neko neimenovano občino, drugi pa na nekega laika Gaja.

² Sv. Ciril rabi grško besedo »sýnaxis«, sestanek, bogoslužni sestanek. Kasneje je beseda pomenila posebej božjo službo, pri kateri so verniki prejeli sv. obhajilo, torej sv. mašo, in se rabila kratko malo za »sveto obhajilo«.

³ Sv. birma, zakrament zase, dasi se je delil takoj po krstu.

⁴ Umivanje rok s simboličnim pomenom in molitev 25. psalma je torej prastar obred pri sv. maši.

⁵ Prim. poročilo sv. Justina (Božji vrelci str. 28), liturgijo sv. Klemena (Božji vrelci str. 68).

⁶ Mat 5, 24.

⁷ 1 Kor 16, 20.

⁸ 1 Petr 5, 14.

⁹ »Strašno uro« imenuje sv. Ciril evharistično daritev, ker nas mora skrivnostni spomin na Jezusovo smrt, vstajenje, vnebohod in drugi prihod k sodbi navdajati s svetim strahom in največjim spoštovanjem. Izraz se v grških liturgijah in pri grških cerkvenih očetih pogosto nahaja.

treba imeti srca kvišku k Bogu, ne pa doli na zemlji in pri zemeljskih rečeh. Mašnik torej veleval, naj v tej uri pustimo vse posvetne misli in domače skrbi in obrnemo srce v nebesa in k dobrotljivemu Bogu.

Nato odgovorite: »Imamo jih pri Gospodu«¹⁰ in na glas poveste, da ravnate, kakor veleval. Nihče naj torej ne reče z jezikom: »Imamo jih pri Gospodu«, srce pa mu je polno posvetnih misli. Zmeraj je treba misliti na Boga; če pa iz človeške slabosti to ni mogoče, se je treba potruditi vsaj v tej uri.

Nato pravi mašnik: »Zahvalimo se Gospodu!« Res, dolžni smo mu zahvalo, ker nas je nevredne poklical k tako veliki milosti, ker nas je sovražnike spravil s seboj, ker nam je podelil duhá posinovljenja. Nato rečete: »Spodobi se in pravično je.« Ko se mu mi zahvaljujemo, opravljamo, kar se spodobi in je pravično. On pa je, ravnaoč ne po pravici, marveč čez pravico, nas obdaroval in nam milostno podelil tolike dobrote.

Po tem omenimo¹¹ nebo in zemljo in morje, sonce in mesec, zvezde in vse stvarstvo, razumno in brezumno, vidno in (nevidno, t. j.) nadangele, moči, gospostva, vladarstva, oblasti, prestole, kerube z mnogimi obrazi, nekako govoreč Davidovo (hvalnico): »Poveljučite Gospoda z menoj!«¹² Omenimo tudi serafe, ki jih je v svetem Duhu gledal Izaija, da stoje okoli božjega prestola, z dvema perutima pokrivajo obraz, z dvema noge, z dvema pa letajo in kličejo: »Svet, svet, svet, Gospod vojnih krdel!«¹³ To bogoslavje,¹⁴ izročeno nam od serafov, molimo zato, da bi se s slavošpevom pridružili nadzemljskim vojskam.

Posvetivši se s temi duhovnimi spevi, prosimo dobrótljivega Boga, naj pošlje svetega Duha na darove na oltarju,¹⁵ da naredi kruh za Kristusovo telo in vino za Kristusovo kri; kajti vse, karkoli sveti Duh doseže, je posvečeno in spremenjeno.

Dovršivši duhovno daritev, nekrvavo bogočastje,¹⁶ prosimo s to pravno daritvijo Boga za mir vseh cerkvá, za red na svetu, za kralje, za vojake in zaveznike, za bolnike, za trpeče; sploh prosimo vsi za vse, ki so pomoči potrebni, in darujemo to daritev.

Potem se spominjamo tudi pokojnih, najprej očakov, prerokov, apostolov, mučencev, da bi Bog po njih molitvah in priprošnjah sprejel naše prošnje. Potem (molimo) tudi za pokojne očete in škofe in sploh za vse, ki so pri nas umrli, in verujemo, da je zelo velika korist dušam, za katere se molitev opravlja, dokler je sveta in strašna daritev (na oltarju) pričujoča.

Hočem vas (o tem) prepričati z zgledom. Vem, da mnogi pravijo: »Kaj koristi duši, ki se je ločila s svetá v grehih ali brez grehov, če se je v molitvi spominjamo?« Toda če bi kralj svoje žalice izgnal, pa bi njih prijatelji spletli venec in mu ga za kaznjence darovali, mar jim ne bi kazni odpustil? Prav tako tudi mi, darujoči molitve za rajne, čeprav so grešniki, ne spletamo venca, marveč darujemo Kristusa, za naše grehe darovanega, da bi zanje in zase dosegli usmiljenje dobrótljivega Boga.

»OČE NAŠ«

Za tem molimo molitev, ki jo je Gospod izročil svojim učencem in s čisto vestjo nagovorimo Boga za Očeta, rekoč: »Oče naš, ki si v nebesih!« O, prevelika ljubezen božja do ljudi! Njim, ki so se mu izneverili in zabredli v najgrše hudobije, je tako popolnoma pozabil hudobije in podelil milost, da ga

¹⁰ Ta opomin k zbranosti in odgovor vernikov je prastar. Že sv. Ciprian ga sredi 3. stol. omenja.

¹¹ Prim. dolgo hvalnico v Klemenovi liturgiji (Božji vrelci str. 68—70).

¹² Ps 34, 4.

¹³ Iz 6, 2.

¹⁴ Serafski trikratni »Svet« imenuje sv. Ciril »theologia«. »Bogoslavje« (češčenje, proslava Boga) je primerna slovenska beseda.

¹⁵ Doslovno: na pripravljene (stvari), t. j., kruh in vino.

¹⁶ Sv. Ciril naglašá, da je daritev sv. maše duhovna in nekrvava. Nje predpodobe v stari zavezi so bile snovne (materialne) daritve, mnoge med njimi krvave.

kličejo celó za Očeta. »Oče naš, ki si v nebesih!« Nebesa so pa tudi tisti, ki nosijo v sebi podobo nebeško, v katerih Bog prebiva in med katerimi hodi.¹⁷

»Posvečeno bodi tvoje ime!« Božje ime je samo po sebi sveto, najsi to rečemo ali ne rečemo. Ker ga pa grešniki včasih onečaščajo, — po tistih besedah: »Po vas se moje ime vedno skrini med narodi«¹⁸ — prosimo, naj se med nami božje ime posvečuje, ne kot bi iz nesvetega postalo sveto, marveč da se med nami posvečuje, ko se mi posvetimo in opravljamo dela, posvetitve vredna.

»Pridi tvoje kraljestvo!« Čista duša sme z upanjem reči: »Pridi tvoje kraljestvo!« Kdor namreč posluša Pavlov opomin: »Naj torej v vašem umrljivem telesu ne kraljuje greh«¹⁹ in je čist v dejanju in misli in besedi, poreče Bogu: »Pridi tvoje kraljestvo!«

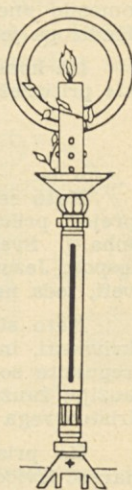
»Zgodí se tvoja volja kakor v nebesih tako na zemlji.« Božji in blaženi angeli vršijo božjo voljo, kakor je dejal David v psalmu: »Slavite Gospoda, vsi njegovi angeli, silni v moči, ki vršite njegovo voljo.«²⁰ »Ko torej to moliš, praviš z drugimi besedami: Kakor vršijo tvojo voljo angeli, tako naj se godi tudi na zemlji in v meni, Gospod!

»Daj nam danes bistveni kruh!« Navadni kruh ni bistven; ta, sveti kruh²¹ je bistven, za bistvo duše postavljen. Ta kruh ne gre v želodec in se izloča, marveč se porazdeli na vse, iz česar si, v korist duši in telesu. »Danes« pa pravi mesto »vsak dan«, kakor je tudi Pavel dejal: »Vsak dan, dokler se pravi ,danes'.«²²

»In odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.« Mnogo grehov imamo; zakaj grešimo z besedo in mislijo in delamo premnogo obsojbe vrednega. In »ako rečemo, da nimamo grehe, sami sebe varamo,« kakor pravi Janez.²³ In z Bogom sklenemo pogodbo, ko prosimo, naj nam odpusti grehe, kakor tudi mi bližnjim odpuščamo dolge. Preudarimo torej, za kaj prejmemo kaj, se ne obotavljajmo in ne odklanjajmo drug drugemu odpuščati. Pregreški, ki se store proti nam, so majhni in lahki in odpustljivi; grehi pa, ki jih mi storimo zoper Boga, so veliki in potrebujejo njegovega usmiljenja. Pazi tedaj, da zaradi malih in lahkih pregreškov, ki se zgode proti tebi, ne preprečiš pri Bogu odpuščenja velikih grehov.

»In ne vpelji nas v skušnjava,« Gospod! Mar nas Gospod uči prositi, da bi sploh ne imeli skušnjav? Kaj ne pravi drugje: »Človek, ki ni skušan, ni preskušen«²⁴ in zopet: »V zgolj veselje si štejte, bratje moji, če pridete v razne preskušnje?«²⁵

Pa nemara je priti v skušnjava isto kar utoniti v skušnjavi, zakaj skušnjava je podobna hudourniku, ki ga težko prebredeš. Kdor v skušnjavah ne utone in jih prebrede, je dober plavalec, katerega ne potegnejo vase. Kdor pa ni takšen, pride vanje in utone. Tako je n. pr. bil Juda, ki je prišel v skušnjava lakomnosti in je ni preplaval, marveč se potopil in duševno in telesno utonil. Peter je prišel v skušnjava, da bi Gospoda zatajil, pa se ni

**Kar na zunaj
slavimo, naj v
notranjosti
nas luč milosti
prerodi . . .**

¹⁷ Prim. Ezek 37, 27.

¹⁸ Rimlj 2, 24; Iz 52, 5; Ezek 36, 20.

¹⁹ Rimlj 6, 12.

²⁰ Ps 102, 20.

²¹ T. j. najsvetejši zakrament.

²² Hebr 3, 13.

²³ 1 Jan 1, 8.

²⁴ Očetje večkrat navajajo te besede, pa ne povedo, odkod jih imajo. V svetem pismu jih ni.

²⁵ Jak 1, 2.

potopil, marveč je krepko preplaval in bil skušnjave rešen.²⁶ Poslušaj zopet na drugem mestu zbor nepoškodovanih svetih, ki poje zahvalo, ker je bil skušnjave rešen: »Preskusil si nas, o Bog, z ognjem si nas očistil, kakor se čisti srebro. Privedel si nas v zanko, naložil na naš hrbet težave, ljudem si dal hoditi po naši glavi. Šli smo skozi ogenj in vodo in izpeljal si nas na počitek.«²⁷ Vidiš, kako se radujejo, da so prišli čez in niso utonili? »In izpeljal si nas,« pravi, »na počitek.« Priti na počitek pomeni rešen biti skušnjave.

»Temveč reši nas hudega.« Če bi »Ne vpelji nas v skušnjava« pomenilo »ne biti skušan«, ne bi bil dostavil: »Temveč reši nas hudega.« »Hudi« pa je sovražni duh; molimo, da bi bili njega rešeni.

Na koncu molitve rečeš: »Amen« in s tem »amenom«, ki pomeni: »Zgodi se!« pritisneš pečat na vse, kar je v molitvi, ki jo je Bog učil.

OBHAJILO.

Nato reče mašnik: »Sveto svetim!« Sveto je, kar je na oltarju,²⁸ ker je sprejelo prihod svetega Duha. Tudi vi ste sveti, ker ste bili vredni svetega Duha.²⁹ Sveto torej pristojajo svetim. Nato rečete vi: »Eden je svet, eden Gospod, Jezus Kristus.« Resnično je eden svet, po naravi svet; tudi mi smo sveti, toda ne po naravi, namreč po deležnosti³⁰ in vaji v čednostih in molitvi.

Nato slišite pevca, ki vas z božjim napevom vabi, da prejmete božje skrivnosti, in pravi: »Okusite in pogledajte, da je Gospod sladak.«³¹ Nikar ne prepustite sodb telesnemu jeziku,³² marveč veri, ki ne dvomi. Kdor namreč zaužije, zaužije po (Gospodovem) povelju ne kruh in vino, marveč podoba Kristusovega telesa in Kristusove krvi.

Ko pristopaš, ne pojdi z razklenjenimi rokami in razkremenimi prsti, marveč levico naredi za sedež desnici,³³ ki sprejme kralja, in v peščico prejmi Kristusovo telo, rekoč: »Amen.« Pazljivo posveti svoje oči in se dotakni svetega telesa, potem ga zaužij in pazi, da drobtinice ne izgubiš; kar koli bi namreč izgubil, bi seveda trpel škodo na lastnih udih. Povej mi, če bi ti kdo dal zlatih zrn, mar jih ne bi z vso skrbnostjo shranil in čuval, da ne bi kaj izgubil in trpel škode? Ne boš li tedaj s še večjo skrbnostjo gledal, da ti ne odpade drobtinica tega, kar je dragocenejše mimo zlata in draguljev?

Ko si zaužil Kristusovo telo, pristopi tudi h kelihu s krvjo. Ne izteguj rok, marveč sklonjen in z znamenjem česčenja in spoštljivosti reci: »Amen«, se posveti in zaužij tudi Kristusove krvi. In ko je še vlaga na tvojih ustnicah, se jih dotakni z roko in posveti oči in čelo in ostala čutila.

Nato počakaj molitev in zahvali Boga, ki ti je podelil tolike skrivnosti.

To izročilo ohranite neoskrunjeno in čuvajte se nedolžne. Obhajila se ne ogiblajte, da se radi grešnega madeža sami ne oropate teh svetih in duhovnih skrivnosti.

»Bog miru pa naj vas popolnoma posveti ter ohrani v popolnosti vašega duha, vašo dušo in vaše telo brez graje ob prihodu Gospoda našega Jezusa Kristusa,«³⁴ ki mu je slava, čast in oblast z Očetom in svetim Duhom zdaj in vselej in na veke vekov. Amen.

²⁶ Sv. Ciril Petrovo ravnanje zelo milo presoja, zakaj Peter je Gospoda zatajil, torej ni »preplaval« skušnjave, pač pa je takoj svoje dejanje obžaloval.

²⁷ Ps 65, 10—12.

²⁸ Podobi kruha in vina.

²⁹ Pri birmi, ki so jo novokrščeni prejeli.

³⁰ Ker smo deležni milosti.

³¹ Ps 33, 9.

³² T. j. ne sodite po okusu kruha in vina.

³³ Sv. Ciril opisuje, kako se je v njegovem času delilo sv. obhajilo.

³⁴ 1 Tes 5, 23.

Predpostni čas

Z nedeljo sedemdesetnico (septuagezimo) pričenja sv. cerkev velikonočno liturgično dobo. Skoz postni čas, zlasti pa zadnje dni velikega tedna se bo pred našimi očmi odigravala pretresljiva žalohra o božjem Jagnjetu, ki mora v zakolj za odkup naših duš.

Sv. cerkev doživlja te dni z vso resnobo in najglobljo pobožno zbranostjo. A ker naša človeška narava v splošnem ni zmožna naglih duševnih prehodov, zato je povsem umljivo, da nas modra mati sv. cerkev s postopno pripravo skuša uvesti v resnobo zveličavnih postnih dni. In tako doba treh predpostnih nedelj: sedemdesetnice (septuagezime), šestdesetnice (seksagezime) in petdesetnice (kvinkvagezime) tvori uvod v štiridesetdnevni post in daljno pripravo na velikonočni praznik. Zakaj, če si ogledamo notranjo stran teh predpostnih nedelj, takoj lahko opazimo ona značilna dejstva, ki so bistvene osnove velikonočnega praznika.

Tako nam sv. cerkev na nedeljo sedemdesetnico in skozi ves teden z branjem prve Mozesove knjige živo kliče v spomin dejstvo izvirnega greha, ki je vzrok vsega zla in gorja, ki ga mora trpeti človeštvo in ki radi njega sam božji Sin mora na križ.

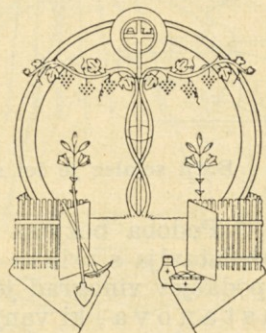
Zloba greha stiska človeštvo od vseh strani. To čuti i posameznik i občestvo: vsa cerkev božja. Človeštvo jokaje išče odrešenja, a odrešitelj in pomočnik je samo eden: Kristus Gospod.

To misel lepo izražajo vstopne mašne pesmi (introiti) predpostnih nedelj. Na sedemdesetnico tožimo: »Objelo me je smrtno stokanje in obdale so me muke pekla. Tedaj sem klical v svoji stiski Gospoda in slišal je moje klicanje iz svojega svetišča — —«

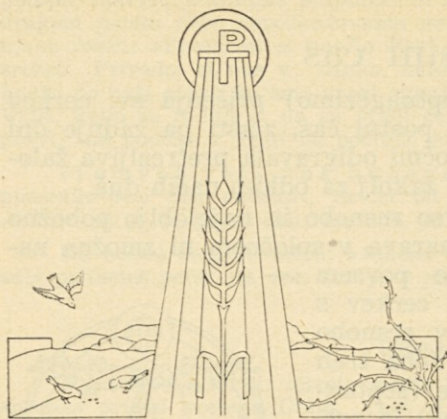
Jok stiskane duše in klic na pomoč pretresljivo izražamo tudi v vstopni pesmi druge predpostne nedelje: »Zbudi se! Zakaj spiš, Gospod? Vstani in ne zavrzi nas za vselej! Zakaj odvrčaš svoj obraz in pozabljaš našo stisko? Vstani, Gospod, nam v pomoč in reši nas!«

Tudi tretja predpostna nedelja kaže v svoji vstopni pesmi isti tožen značaj, le da z mirnejšim in trdnejšim zaupanjem prosimo božje tolažbe in pomoči: »Bodi mi skalnat grad in utrdba, da me otmeš, saj si moje zavetišče in moj grad. Zaradi svojega imena me vodi in spremljaj.«

Kakor vstopne mašne pesmi tako tudi mašne prošnje predpostnih nedelj izražajo trpko bol spričo greha in prosijo odrešenja iz njega. Vsa naša grešnost izvira iz ene korenine: izvirnega greha v raju, zato se sv. cerkev milo obrača k božjemu Odrešeniku, da ta usodni madež opere in izbriše. In tako v predpostnem bogoslužju

Nebeško kraljestvo je podobno vinogradu

Božji sejalec je šel seme sejat.

Podoba božjega kraljestva se nam v nedeljo sedemdesetnico predstavlja s priliko o gospodarju in vinogradu. Ta gospodarjev vinograd je pač sv. cerkev, Kristusova božja ustanova, ki vanjo božji Učenik kliče in vabi vse narode in vse sloje. Nehote se ob tej priliki spomnimo Kristusove primere o trti in mladikah, o življenski rasti božjega kraljestva. Le tistim mladikam je zasiguran obstoj in omogočen cvet in sad, ki so vcepljene v trto — Kristusa. Toda samo vcepljenje mladike-vernikov v trto — Kristusa, t. j. da s sv. krstom postanejo deležni krščanskega imena in krščanske pripadnosti, ne zadostuje, marveč mora vsak vernik v vinogradu Kristusove cerkve tudi delati — se truditi, da bo obrodil dober sad zveličanja in ob zatonu dneva prejel nebeško plačilo. (Naša slika nam to misel lepo ponazoruje! V vinogradu rasteta iz ene korenike Kristusa dve trti — verniki. Levo vidimo na ograjo prislonjeno orodje, s katerim moramo obdelovati zemljo svoje duše. Desno ob ograji vzbujata pozornost košara kruha in vrč vina. Sveti znak križa na njima nam pojasnjuje, da to ni navadna jed in pijača, marveč da se v našem življenskem delu in boju moramo krepčati s sveto, božjo, evharistično hrano!)

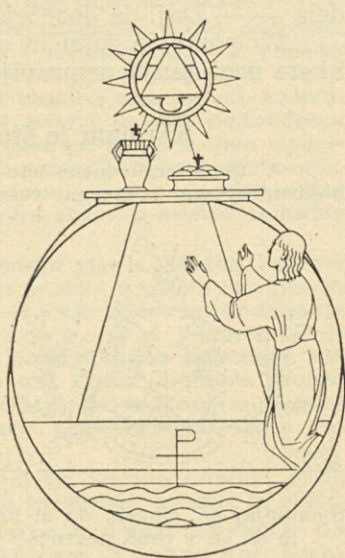
Nedelja šestdesetnica pa nam ustanovitev božjega kraljestva in njega razvoj prikazuje z nove strani. Če se prvo predpostno nedeljo poudarja božje kraljestvo bolj kot vidna, zunanja ustanova, pa druga predpostna nedelja kaže in naglaša božje kraljestvo v kristjanovi duši. Božji sejalec Kristus je prišel namreč sejati seme božje besede, krščanskih resnic. Seme iz dobrotne božje roke pada povsod enako, toda obrodi le tam, kjer pade v dobro zemljo plemenitega srca. (Naša slika nam globoko in pestro nazorno prikazuje, kako dobro seme iz zemlje pripravljene, goreče duše prekrasno požene in v Kristusu dozoreva v bogat sad.) Vera krščanskega božjega kraljestva se mora razvijati tudi na znotraj, t. j. svoje krščanstvo moramo kazati ne samo z nazivom, marveč tudi z dobrimi deli in sadovi.

že čutimo, kako Kristus po kratki dobi ljubeznivega detinstva že kmalu kot mož bolečin na svoje rame zadene odrešilni križ.

Druga značilnost v predpostnem bogoslužju je razodevanje in ustanavljanje božjega kraljestva. (Njega zmago in slovesno utrditev homo doživeli šele o veliki noči in o binkošti.)

Tako vidimo, kako se v predpostnem času od nedelje do nedelje postopno ustanavlja božje kraljestvo i v širino i v globino po božjem ustanovitelju Odrešeniku Kristusu.

Še globlje nam božje kraljestvo slika nedelja petdesetnica. Pre-
radi si namreč slično človeško sodečim učencem Gospodovim božje
kraljestvo Kristusovo že na zemlji
predstavljamo v slavi in zmagi. To-
da božja slava se bo razo-
dela nad nami šele po ju-
naško prestanih bridko-
stih — preikušnjah. Po be-
sedi Učenikovi tudi nam prisoja čas
trpljenja, delež onega trpljenja, ki
je čakalo Kristusa: »Glejte, v Jeru-
zalem gremo in spolnilo se bo nad
Sinom človekovim vse, kar je pisano
po prerokih: „Izdan bo namreč ne-
vernikom in ga bodo zasmehovali in
z njim grdo ravnali in vanj pljuvali,
in ko ga bodo bičali, ga bodo umo-
rili — —“ Na tostranost navezana
narava Gospodovih učencev kakor
tudi naša tega ne more doumeti. To-
da odrešenje je možno le po trplje-
nju in božje kraljestvo se gradi na
križu in žrtvah. Tak nauk je Go-
spod spričal tudi v drugi priliki,
rekoč, da le tisto seme, ki v zemlji
trpljenja zamre, vzkali in obrodi.
Čim bolj trpljenje preizkuša bodi
posameznika bodi vso cerkev božjo, toliko dragocenejši biseri se
porajajo na oni svet. Naši človeški naravi sami po sebi je ta nauk
težko dostopen, le živa vera nam daje spregledati, kakor tudi v istem
evangeliskem sporočilu k Jezusu vpijoči slepec spregleda po močni,
neomajni veri —

O luč poldneva, razsvetli naša
srca, da spoznajo skrivnosti
tolikega Zakramenta

Naj bo naše človeško trpljenje še tako mnogovrstno, naj plju-
ska kakor grenko morje ob nas, nad njim zmagovito plava Jezusov
Duh. Z Jezusovimi darovi: kruhom večnega življenja in kelihom
večnega zveličanja moremo zmagati vsako trpkost. (Naša slika nam
predstavlja stiskano dušo, ki zaupno stega roke k božjemu Soncu
Kristusu in njegovim evharističnim darovom!)

Pepelnica

Z napovedjo Gospodovega trpljenja v evangeliju petdesetnice
se že docela približamo postnemu času in razpoloženju. Vendar nas
sv. cerkev na pepelnično sredo v postni čas uvede še s posebnim
obredom pepeljenja. Pepel, sežgan iz blagoslovljenih vejic
zadnje cvetne nedelje, že po svoji naravi spominja na minljivost
in smrt. Tudi duhovnik nas na to opozori: »Spominjaj se, človek,
da si prah in se v prah povrneš!« Toda z obredom pepeljenja ni
toliko poudarjena človeška minljivost, marveč nas sv. cerkev pred-
vsem kliče k pokori in duhovnemu vstajenju. V posvetilnih molitvah

tako lepo prosi: »Blagoslovi in posveti ta pepel; naj bo uspešno zdravilo vsem, ki kličejo tvoje ime in se obtožujejo v zavesti svojih grehov in vpričo tvoje božje milosti objokujejo svoja slaba dela — — Daj, da dosežejo telesno zdravje in varstvo dušam — —«

Po postu in joku in spokorni obleki nam je Bog v svojem velikem usmiljenju pripravljen odpustiti vse naše grehe —

Kaj nam je storiti v predpostnem času — —

V vsem cerkvenem letu je ta doba bolj kot kateri drugi čas prepolna najhрупnejšega svetnega veseljačenja in najbolj grobega materialističnega uživanja. Za pravega kristjana je ta doba zares preizkusni kamen. Ne zabranjuje cerkev katoličanu veselja in uživanja božjih darov, le eno naglaša s sv. Pavlom: »Ali torej jeste ali pijete ali kaj delate, vse delajte v božjo slavo.« (1 Kor. 10, 31.) Z drugo besedo: kristjan mora v vsem živeti dostojno svojemu visokemu poklicu. Njegovo življenje mora biti luč, ki sveti vsakomur.

Zato pravi kristjan v predpostnem času ne bo niti prirejal niti se udeleževal razbrzdanih zabav in veselje.

Spominjaj se, človek, da si prah in da se v prah povrneš!

Kjerkoli bi mogel, bo vplival, da se zloglasne, škodljive, nenravne prireditve preprečijo ali vsaj preusmerijo.

Kjer pa se ne bo dalo poseči vmes, bo pa za vse žalitve in grehe Bogu zadoščeval in prosil božjega usmiljenja.

Apostolske duše so z največjim ognjem na delu vprav takrat, kadar je nevarnost najbližja. Kolikor bolj skuša zavladati greh in hudobija, toliko bolj si prizadevajo, da vzcvete nasprotna čednost.

Nezmernemu predpostnemu uživanju je treba postaviti nasproti žrtev, vsaj malo omejitev, pritrgovanje v dovoljenih užitkih.

Pohoti nasproti še skrbnejši boj za sv. čistost.

Taboru greha pa naj nasprotuje tabor skrušenosti in zadoščevanja.

Spokorna vijolična barva predpostnih nedelj naj nas spominja skrušenega duha v cerkvenem bogoslužju in na mnoge spokorne molitve! Tudi pri nas več molitve, da izprosimo božjega usmiljenja v teh burnih dneh!

Prve slovenske liturgične razglednice, podobice in vizitke

Vsaka ideja se najuspešneje širi, če živo ali pisano besedo spremlja tudi ponazorovanje v sliki, lepa umetnost. Sv. cerkev že od nekdaj prav skrbno privzema v službo evangelija to duhovno sredstvo, ki more človeku preko njegovih zaznavnih čutov oduševljujoče seči tako globoko do srca.

Cerkvena umetnost v vseh stoletjih — bodi že tega ali onega sloga — služi visokemu poslanstvu, da dviga krščanskega duha v nadzemske višine, kažoč mu pot v večno domovino, kjer bomo zrlj od obličja do obličja, kar tukaj skušamo zajeti v podobi.

V večstoletnem, vsestransko plodovitem razvoju cerkvene umetnosti se v sedanji dobi zelo naglaša in tudi opaža vrnitev k preprostim oblikam in motivom prve krščanske umetnosti v katakombah, kjer iskrena vernost v preprostih simbolih (znakih), a močnih doživetjih ljubko prikazuje najgloblje krščanske skrivnosti. S preprostih katakombskih slik in sličic kar izžareva duh apostolske in mučeniške cerkve.